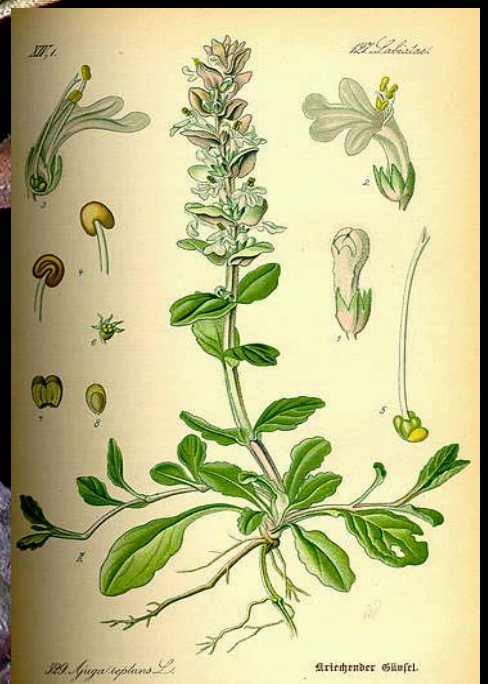

úvod do morfologie a fylogeneze rodu

ÚVOD DO MORFOLOGIE RODU

Zběhovce jsou většinou vytrvalé byliny, ojediněle nízké keře s listy zubatými až laločnatě nebo nitkovitě vykrajovanými, na květonosných lodyhách postupně redukovánými v listeny. V přeslenech sdružované květy jsou pětičetné, dvoupyské, se čtyřmi dvoumužnými tyčinkami. Plodem je tvrdka s olejnatým přívěskem. Na 40-50 druhů převážně euroasijských, ojediněle afrických, madagaskarských nebo australských.

ÚVOD DO FYLOGENEZE RODU

S rodem *Teucrium* představuje *Ajuga* jednu z nejarchaičtějších větví čeledi *Lamiaceae*, vykazující úzké vztahy k neméně starobylým *Viticoideae* (*Vitex*, *Callicarpa*) a síťnatě provázanou s celou řadou dalších rodů (*Clerodendrum*, *Caryopteris*, *Trichostema*), přesouvaných kdysi k čeledi *Verbenaceae* (WAGSTAFF & OLMSTEAD, 1997)

Tradičně jsou zběhovce na podkladě morfologicko-anatomických dat děleny do dvou podrodů, *Ajuga* a *Chamaepitys*, poslední bývá též separován do samostatného rodu:

podrod *Ajuga*

vytrvalé nearomatické byliny s podzemními oddenky, nezřídka s nadzemními stolony

květy modré, vzácně růžové nebo bílé, s protáhle trubkovitými korunami a čtyřlaločným žláznatým podsemeníkovým valem vylučujícím nektar, obvykle ve 4-12 květech lichopřeslenech na 40 evropských, asijských nebo afrických druhů

podrod *Chamaepitys*

vytrvalé aromatické byliny s allorhizními kořeny

květy žluté, ojediněle růžové, s nafoukle trubkovitými korunami s žláznatým valem o jediném laloku sloužícím jako nektarium, v chudých (2-4 květech) lichopřeslenech

asi 10 mediterránních a západoasijských druhů

Molekulární data nezbytná k potvrzení monofyletické povahy a vyjasnění příbuzenských vztahů v obou skupinách nebyla dosud publikována.

GEOGRAFICKÉ ROZŠÍŘENÍ

DOPORUČENÁ LITERATURA

WAGSTAFF S.J., OLMSTEAD R.G.: Phylogeny of Labiatae and Verbenaceae inferred from *rbcL* sequences. *Systematic Botany* 22 (1): 165-179, 1997

ABU ASAB M.S., CANTINO P.D.: Phylogenetic implications of pollen morphology in tribe Ajugeae (Labiatae). *Systematic Botany* 18 (1): 100-122, 1993 MAXIM.

